

Psykologforeningen oppretter pris for popularisering

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

I år er det hundre år siden Åse Gruda Skard ble født. I den anledning oppretter Psykologforeningen Åsa Gruda Skards Pris for popularisering av psykologisk kunnskap. Gruda Skard var Norges første mediepsykolog. Hun gikk nye veier for å spre psykologisk kunnskap til folk flest.

Foto: Per-Anders Rosenkvist/Samfoto.

Gruda Skard gjorde psykologisk tenkning kjent og debattert langt ut over fagfolkernes miljøer. Selv kalte hun seg en misjonær, og ønsket en mer demokratisk barneoppdragelse. Hun var en ildsjel som med stor oppfinnsomhet og mot tok i bruk nye virkemidler i formidling av psykologisk kunnskap om barn og oppvekst. Bøkene hun skrev ble folkelesning, og hun var høyt skattet som foredragsholder. Som medlem av kringkastingrådet tok hun initiativet til radioprogrammet «Foreldrenes kvarter». Hun var også ildsjelen bak radioprogrammer for barn, som «Barnetimen for de minste» og «Lørdagsbarnetimen». Størst oppmerksomhet vakte nok NRKs tv-serie om Mattis på 1970-

tallet, der Skard sammen med den unge psykologen Magne Raundalen ga råd om barneoppdragelse på bakgrunn av videoklipp fra hverdagen i en småbarnfamilie.

Kvinnelig pioner

I over tretti år var Gruda Skard dosent ved Universitetet i Oslo, etter å ha vært første kvinne som tok magistergrad i psykologi. Mange studenter og ferske psykologer fikk sitt første møte med barnpsykologisk forskning gjennom henne. I Tidsskriftets forløper *Psykologen*, desember 1965, forteller en annen kvinnepioner innen norsk psykologi, Sol Seim, at Gruda Skard fikk navnet «Mor Åse» blant studentene. Hun var et faglig og sosialt kraftsenter i psykologmiljøet, med stort kontaktnett av utenlandske psykologer. Ikke oversakende finner vi henne blant initiativtakerne bak stiftelsen av Norsk Psykologforening i 1934, og hun ledet foreningen de tre første årene etter krigen.

Et moderne syn på barn

Viktige prinsipper i den demokratiske oppdragelsen, slik Gruda Skards uttrykker dem i boka *Ungene våre* (1948), er at barnet blir sett og hørt – at det får gi uttrykk for egne meninger og følelser, og blir møtt med respekt og likeverd. Skard understreker at demokratisk oppdragelse ikke må misforstås i retning av at moderne barneoppdragelse er fri for voksen styring.

Psykologfaget med vidvinkel

I et intervju med Tidsskriftet i julinummeret 2001, forteller Magne Raundalen om Åse Gruda Skard: – Åse var kunnskapsrik, dynamisk, slagferdig og humørfyllt. Hun hadde alt inne samtidig: barnpsykologien, de historiske linjene, kvinneperspektivet, politikken og det internasjonale engasjementet. Hun ga oss faget vårt med vidvinkel. Hun skrev om vanlige vansker med vanlige barn, og var opptatt av at fagfolk skulle styrke og forstørre foreldrene, ikke svekke og forstyrre dem, sier han.

Kvinnedramaets tredje akt

Åse Gruda Skard var et samfunnsengasjert menneske, og glødet for kvinnesaken. Men større deltakelse og innflytelse for kvinnene forutsetter radikale endringer i familien, poengterer hun. I 1953 holdt hun et foredrag i Norsk Kvinnesaksforening, der hun hevdet at «kvinnesaksdramaet» nå var inne i sin tredje akt. Første og annen akt hadde dreid seg om å oppnå formelle rettigheter, og å ta dem i bruk gjennom større deltakelse i samfunnet. Nå stiller hun spørsmålsteget ved hvor langt likestillingen egentlig var kommet. Hvorfor utnytter ikke kvinnene sine nye muligheter?

Psykologforeningens populariseringspris

I sammenheng med Psykologikongressen 1. og 2. september i år, vil Åse Gruda Skards Pris bli tildelt for første gang. I Åse Gruda Skards ånd, vil prisen være en anerkjennelse av psykologer som bidrar til å gjøre psykologisk kunnskap tilgjengelig og nyttig for folk flest. Priskomiteen består av Fanny Duckert, Bjørnar Olsen og Tove Beate Pedersen. De ønsker forslag på kandidater, som kan sendes per e-post eller post til Psykologforeningen. Se annonse side 365.